

Fullmäktige 08.12.2025 § 169

§ 169

Fråga om uppföljning av de förtroendevaldas etiska principer i Esbo och en eventuell etisk kanal för invånarna

Beredning och upplysningar:
Kattelus Johanna
Ala-Aho Virpi
Tuominen Jari
Kuismin Timo
fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Minna Nurminens och 15 andra ledamöters fråga 15.9.2025 om uppföljning av de förtroendevaldas etiska principer i Esbo och en eventuell etisk kanal för invånarna och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Nurminen lämnade understödd av Seppälä följande förslag till hemställan:

Fullmäktige hemställer att staden utreder de förtroendevaldas erfarenheter av osakligt bemötande samt bedömer behovet att utveckla en modell för anmälning med låg tröskel, såsom en utvidgning av den etiska kanalen.

Efter avslutad diskussion konstaterade ordföranden att stadsstyrelsens förslag hade godkänts enhälligt.

Ordföranden frågade om Nurminens förslag till hemställan kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att fullmäktige hade godkänt förslaget enhälligt.

Beslut

Fullmäktige:

Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Dessutom godkändes följande hemställan:

Fullmäktige hemställer att staden utreder de förtroendevaldas erfarenheter av osakligt bemötande samt bedömer behovet att utveckla en modell för anmälning med låg tröskel, såsom en utvidgning av den etiska kanalen.

Redogörelse

Minna Nurminen och 15 andra ledamöter lämnade 15.9.2025 en fråga:

Stadens har etiska principer (Code of Conduct), som också gäller de förtroendevalda. Staden har också en etisk kanal och processer för behandling av misstankar om oegentligheter som anmäls via kanalen. För närvarande kan den endast användas av stadens anställda. Vi undertecknade anser att det med tanke på invånarnas förtroende vore viktigt att det också för uppföljning av de förtroendevalda fanns en tydlig och tillräckligt systematisk modell. Vi frågar:

1. Hur följs de förtroendevaldas efterlevnad av etiska principer för närvarande upp i staden?

Svar: Systematisk och aktiv uppföljning av just etiska principer är förståeligt nog rätt utmanande och i praktiken mindre ändamålsenligt att ordna. Alla förtroendevalda och tjänsteinnehavare, liksom alla medborgare, förutsätts handla i enlighet med samfundets och samhällets regler, normer, föreskrifter, lagar och god sed utan att detta följs upp separat. Uppföljningen sker vid möten mellan personer, i grupper och sammanslutningars verksamhet, genom respons samt med respons- och utvecklingsenkäter om verksamheten.

2. Hur påverkar den etiska kanalen och andra nuvarande processer de förtroendevaldas verksamhet?

Svar: Esbo stads etiska principer och de praktiska verksamhetssätt och processer som anknyter till dem reflekterar hela stadens värdegrund. De har sammanställts ur Berättelsen om Esbo, ur stadskoncernens anvisningar samt ur lagar och förordningar. Principerna gäller också de förtroendevalda. De gäller "de förtroendevaldas, chefernas, tjänsteinnehavarnas och de anställdas sätt att handla, oberoende av ställning eller arbetsuppgift".

Staden inrättade den etiska kanalen för att underlätta rapporteringen om misstänkta och upptäckta oegentligheter och som en praktisk kanal för att ta emot och behandla anmälningar konfidentiellt så som lagen förutsätter. Kanalen togs i bruk i december 2021. Bakom detta ligger ett EU-direktiv om skydd för personer som rapporterar om överträdelser (det så kallade Whistleblower-direktivet). Implementeringen av EU-direktivet, lagen om skydd för personer som rapporterar om överträdelser av EU-rätten och den nationella lagstiftningen (1171/2022) trädde i kraft 1.1.2023. Stora offentlighetsrättsliga samfund ska enligt lagen ha en intern anmälningskanal. Det ska vara möjligt att rapportera skriftligt eller muntligt. Enligt lagen ska Esbo stad ge anställda i ett arbetsavtals- eller tjänsteförhållande möjlighet att göra en anmälan via kanalen.

3. Behövs det särskilda etiska anvisningar för de förtroendevalda?

Svar: Nej, det behövs inte. Vi anser att stadens nuvarande etiska principer också gäller de förtroendevalda och styr deras arbete och verksamhet på samma sätt som stadens tjänsteinnehavare och anställda. De centrala etiska principerna för de förtroendevalda är att var och en har rätt till frihet, integritet och trygghet och att trakasserier och osakligt bemötande inte är tillåtet. För att betona detta godkände stadsstyrelsen 1.11.2021 anvisningen "Arvostava vuorovaikutus ja häirintätapausten käsittelytoteutus luottamustoihimielimissä". Staden har utbildat i anvisningens verksamhetsmodell och nämnderna har tagit den i bruk: Stadsstyrelsens protokoll 1.11.2021 § 375 (på finska).

4. Behöver uppföljningen utvecklas? Till exempel:

4.1 En etisk kanal för förtroendevalda

Svar: Det behövs inte. Det finns redan anvisningar i ovan nämnda anvisning om behandling av trakasserier.

4.2 En årlig utvärdering och rapportering om hur de förtroendevalda genomfört sina etiska skyldigheter

4.3 Regelbunden utbildning och diskussionsforum för förtroendevalda om etiska frågor Dessutom har motsvarande etiska kanaler i vissa kommuner också öppnats för invånarna:

Svar: Vi anser att det inte finns något behov av nya processer. Ovan nämnda anvisning för processen och uppföljningen betonar både aktörernas egna och delade ansvar samt uppmuntrar till öppenhet, diskussion, omsorg och ingripande. Mer information: Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustoimikunta (på finska)

Staden utbildar också på andra sätt de förtroendevalda. Beroende på sammanhanget ingår nästan alltid etisk och ansvarsfull verksamhet allmänt eller mera preciserat.

Förtroendevalda utbildas till exempel i korruptionsbekämpning i januari 2026 och på våren ordnas en kurs för styrelsemedlemmar.

5. Hur kan Esboborna idag anmäla överträdelser? Fungerar den nuvarande modellen?

Svar: Vi anser att den nuvarande modellen fungerar. I Finland har flera myndigheter, såsom skattemyndigheten, kanaler via vilka man kan anmäla överträdelser eller missförhållanden. Dessutom har statsrådets justitiekansler en kanal via vilken man kan lämna en anmälan i vissa situationer. Därifrån skickas anmälningarna till tillsynsmyndigheter för behandling. Rapporter kan lämnas om sådana överträdelser av EU-rätten eller den nationella lagstiftningen som är straffbara, kan leda till påföljdsavgift, eller allvarligt kan äventyra tillgodoseendet av allmänintresset.

Rapporter kan lämnas om överträdelser inom vissa områden:

- offentlig upphandling, med undantag för sådan upphandling som gäller försvar och säkerhet
- finansiella tjänster, produkter och marknader
- förhindrande av penningtvätt och finansiering av terrorism
- produktsäkerhet och kravenlighet
- trafiksäkerhet
- miljövard
- strål- och kärnsäkerhet
- livsmedels- och fodersäkerhet samt djurs hälsa och välbefinnande
- folkhälsa enligt artikel 168 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt
- konsumentskydd
- skydd av privatlivet och personuppgifter
- säkerhet i nätverks- och informationssystem.

Dessutom kan rapporter lämnas om överträdelser av

- reglerna om Europeiska unionens medelsförvaltning, utgifter och insamling av intäkter eller medel
- reglerna om beviljande, användning eller återkrav av bidrag eller statligt stöd
- konkurrensreglerna
- reglerna om beskattning av företag och sammanslutningar eller om arrangemang som syftar till att ge skattefördelar

- lagarna om skydd för konsumenten.

6. Behövs det en etisk kanal också för invånarna?

Svar: Vi anser inte att det vore ändamålsenligt, eftersom man redan nu kan rapportera via statsrådets justitiekanslers rapporteringskanal: oikeuskansleri.fi/sv/hur-rapporterar-man.

Dessutom kan man på stadens webbplats ge respons och ställa frågor om stadens tjänster. Responsen kan ges anonymt eller med kontaktinformation utan att logga in. Alla får svar, men det går inte att föra en fortsatt diskussion med dem som svarat anonymt. Länk: Esbo stads responstjänst.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 24.11.2025 § 345

Förslag

Föredragande

Stadsdirektör Kai Mykkänen

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Minna Nurminens och andra ledamöters fråga 15.9.2025 om uppföljning av de förtroendevaldas etiska principer i Esbo och en eventuell etisk kanal för invånarna och konstaterar att frågan är slutbehandlad.

Behandling

Beslut

Stadsstyrelsen:

Föredragandens förslag godkändes enhälligt.

Beslutshistoria

Bilaga

Tilläggsmaterial

- Valtuustokysymys Miten Espoossa tällä hetkellä seurataan, että luottamushenkilöt noudattavat eettisiä periaatteita ja miten Eettinen Kanava ja muut nykyiset prosessit koskevat luottamushenkilöiden toimintaa? Onko tarvetta tehdä erillisiä eettisiä ohjeita luottamushenkilöille ja onko tarvetta kehittää seuranta?

För kännedom